

Filip Křížek, Kriminalita četnictva v Praze a okolí v letech

1918 – 1921. Praha, FF UK 2016.

Posudek školitele bakalářské práce

Fenomén kriminality patří v současné historiografii k nejméně frekventovaným tématům, a to ať již jde o období středověku, raného novověku tak i dějin moderních. Většina současných autorů přitom při zpracování této problematiky užívá širokou paletu metodologických přístupů od historické antropologie, každodennosti, kulturních dějin až například po studium jinakosti (projekt Volкера Zimmermanna o kriminalitě „jiných“). Hned úvodem je třeba konstatovat, že Filip Křížek v těchto monografiích příliš inspirace nehledal a zvolil vlastní, spíše tradiční směr výzkumu.

Práce je složena z několika základních celků: úvodní kapitoly pojednávají o právním a organizačním rámci československého meziválečného četnictva i o vojenském trestním právu. Následuje detailní vyličení devatenácti případů deliktů, které na území Prahy a okolí spáchali ve sledovaném období řadoví četníci. Jednotlivé kauzy autor podává formou jakýchsi minipříběhů a celý soubor představuje nesporné jádro celé práce. Následují příklady kriminality z řad četnických důstojníků a pramenná část práce je uzavřena statistickými přehledy o kriminalitě četníků. Závěrečné části práce jednak navrhuje další možné směry výzkumu, jednak se v poslední kapitole autor pokouší o analýzu a zhodnocení získaných poznatků.

Autorova pozice nebyla ani zdaleka jednoduchá: napsání této práce si kromě obecně historických kompetencí vyžadovalo i speciální znalosti z dějin trestního práva, psychologie, sociologie apod. Myslím, že zejména pokud jde o trestní právo, zhostil se Filip Křížek této výzvy velmi dobře, méně (a to i podle seznamu literatury) již zohledňoval aspekty sociologické a psychologické. Psaní této práce na bakalářské úrovni komplikovala též velmi úzká báze specializované literatury k tématu. Autor se na druhou stranu mohl opřít o bohatý archivní materiál (z důvodu jeho rozsahu byl chronologický rámeček práce v průběhu studia zúžen) a myslím, že tu patří Filipu Křížkovi plné absolutorium. V heuristické fázi prokázal nesmírnou píli, jeho přístup k dějinám je velmi minuciózní, se smyslem pro pramenné ověření každého detailu; zaujalo mne, že některá místa, kde k deliktům četníků došlo, osobně navštívil.

Autorova práce s prameny poněkud vyvažuje metodologické a koncepční nedostatky, kterými práce trpí. Již samo položení výzkumných otázek ve stylu „jak“ (s. 7) není příliš inovativní a předem orientuje autora k prostému popisu jevů. Interpretační rámce moci,

represe, genderu, normality, zakázaného atd. absentují; okrajově zasazuje Křížek zkoumanou kriminalitu do politického zápasu neklidných prvních let republiky, jde ovšem opět spíše o neúnosně dlouhé citáty z novinových článků, aniž by byly nějakým způsobem interpretovány. Tyto limity jen potvrzuje kapitola o možnostech dalšího výzkumu, v níž se autor opět soustřeďuje především na otázku, kde je ještě možné získat další pramenný materiál. Kapitola slibující shrnutí poznatků a jejich analýzu zůstala bohužel spíše pouze u shrnutí. Vysloveně nepovedená je kapitola statistická, v níž chybí jakákoliv interpretace kvantifikovaných údajů, některé tabulky jsou nadto velmi nepřehledné. S autorem jsem pracoval delší dobu, domnívám se, že jeho přístupu – snaze nedopustit se ničeho, co by nemělo oporu v pramenech – do určité míry rozumím, avšak bez otázek, které předem pramenům klademe, a bez solidní interpretace historiografie dostává do slepé uličky.

Na s. 8 autor uvádí, že pro zachování autenticity prameny transkriboval, má být transliteroval (tento přístup není ovšem v moderních dějinách doporučován). „Rakouská část habsburského soustátí“ : není důvod psát „R“ (s. 16); „habsburské panství“: není důvod psát „H“ (s. 25). Mezi čísly se píše pomlčka bez mezer. Až na tyto drobnosti je práce vypracována neobyčejně pečlivě.

Filip Křížek si pro svoji bakalářskou práci zvolil zajímavé, avšak poměrně náročné téma. Pramenná část práce je velmi kvalitně zpracována, její kontextualizace a interpretace však již této kvality nedosahují. Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**.

V Praze dne 6. 9. 2016

prof. Ivan Šedivý